

Advies Netwerk Notarissen

Internetconsultatie aanzet voor een wettelijke regeling voor een besloten vennootschap met maatschappelijk doel (BVm)

Met dit advies reageert Netwerk Notarissen op de aanzet voor een wettelijke regeling voor een besloten vennootschap met maatschappelijk doel (BVm). De reactie ziet met name op de onderdelen die zien op de notariële praktijk waar onze expertise ligt.

Wij vinden het belangrijk dat er een regeling komt voor maatschappelijke ondernemingen. Deze ondernemingen hebben en zullen naar wij verwachten een steeds belangrijkere rol gaan spelen in de samenleving. In onze praktijken zien we talrijke voorbeelden van innovatieve ondernemers die maatschappelijk en/of sociaal doel aan hun onderneming hebben verbonden. Omdat wij vinden dat tegenover wat zij de maatschappij brengen enig voordeel mag staan, adviseren wij daar nader onderzoek naar te doen. Wij zijn van mening dat wij in het notariaat met een goed doordachte wettelijke regeling voor maatschappelijke ondernemingen in verschillende rechtsvormen maatschappelijke en sociale ondernemers de juridische begeleiding geven die zij nodig hebben.

1. Bereik

In de aanzet wordt een label geïntroduceerd voor alleen de besloten vennootschap. Wij menen dat ook andere rechtsvormen geschikt zijn om een maatschappelijke onderneming te drijven. De coöperatie kan bijvoorbeeld gebruikt worden als verschillende maatschappelijke organisaties samen een maatschappelijke onderneming willen starten.

De stichting kan goed gebruikt worden als het niet de bedoeling is om winsten uit te keren. Voor stichtingen met een maatschappelijke onderneming die geen winst willen uitkeren, is omzetten in een besloten vennootschap niet per se een goede oplossing. Daarom zouden wij een dergelijke stichting die op basis van een eigen verdienmodel een maatschappelijke onderneming wil drijven niet willen uitsluiten van de erkenning als maatschappelijke onderneming.

Met betrekking tot de in de aanzet geformuleerde gedachte dat een belangrijk verschil tussen de BV en de NV zou zijn dat de aandelen van de NV vrij verhandelbaar het volgende. Voor zowel de BV als de NV geldt dat de verhandelbaarheid van de aandelen afhangt van de statutaire regeling.

Ten slotte achten wij ook personenvennootschappen als de VOF en de CV geschikt om een maatschappelijke onderneming te drijven. Veel ondernemingen uit de agrarische sector kennen deze rechtsvorm. Wij komen in onze praktijk ondernemingen tegen in de vorm van de VOF of CV die een duidelijk maatschappelijk belang nastreven op het gebied van natuur, milieu en/of duurzaamheid en soms ook op het gebied van gezondheidszorg en jeugdzorg.

Gezien het vorenstaande adviseren wij om nader te onderzoeken of er een label kan komen waar alle rechtsvormen voor in aanmerking komen. Wij denken aan een regeling met aanvullende eisen die afhankelijk zijn van de rechtsvorm. Er kan bijvoorbeeld voor de stichting worden voorgeschreven dat bepaalde financiële stukken moeten worden gepubliceerd en voor de VOF en de CV dat er een overeenkomst is die in een notariële akte vastligt.

2. De BVm-status en het maatschappelijk doel

In de aanzet wordt aangegeven dat de BVm-status verkregen wordt als bestuurders ten overstaan van de notaris verklaren dat de BVm-wet van toepassing is op de BV en de statuten overeenkomen met de voorwaarden gesteld in de BVm-wet. De notaris verklaart dan dat aan deze twee onderdelen is voldaan.

Wij vragen ons af waarom niet gekeken wordt naar de feitelijke werkzaamheden van de maatschappelijke onderneming. Zouden die niet eerder doorslaggevend moeten zijn dan het in de statuten omschreven doel?

Er is niet voorzien in een onafhankelijke controle na verkrijgen van de BVm-status. Controle of de feitelijke werkzaamheden overeenstemmen met het gestelde maatschappelijk doel wordt aan 'de markt' overgelaten. Dit brengt het risico met zich dat wordt gecontroleerd op basis van eigenbelang en mogelijk willekeur.

Wij denken dat het beter is als er onafhankelijk toezicht zou zijn. Periodiek wordt gecontroleerd of de feitelijke werkzaamheden overeenkomen met het gestelde maatschappelijk doel. De betreffende toezichthouder kan verbeteringen voorschrijven en uiteindelijk ingrijpen als niet aan de voorwaarden voor de BVm-status wordt voldaan. Controle op financiële zaken is daarbij ook belangrijk. Dit alles zou de waarde van de BVm-status vergroten.

We hebben vragen bij de rol van de notaris bij de door de notaris af te geven verklaring over de doelomschrijving. De lijst in onderdeel 6 van de aanzet laat veel ruimte open voor interpretatie. Het beslissen over wat wel en wat niet een maatschappelijk doel is, is belangrijk voor het slagen van het idee achter de BVm-status. De normen om vast te stellen wat een maatschappelijk doel is zijn subjectief en zullen veranderen door nieuwe inzichten of een andere tijdsgeest. Bovendien kan het nastreven van het ene maatschappelijke doel onbedoeld een negatief effect hebben op het andere maatschappelijke doel. Zo kan een onderneming zich inzetten voor duurzame energie, maar zonnepanelen aanschaffen die zijn vervaardigd met dwangarbeid. Is dat dan het nastreven van een maatschappelijk doel?

Het is vraag of de goedkeuring door de notaris van de doelomschrijving in statuten deze mogelijke toekomstige problematiek oplost. We vinden het belangrijk te voorkomen dat deze notariële goedkeuring de maatschappij een onterecht gevoel van zekerheid zou geven.

3. Besluit tot uitkering

In onderdeel 8 wordt aangegeven dat het bestuur verplicht is goedkeuring voor een besluit van de algemene vergadering tot uitkering te weigeren als het bestuur meer dan gerede twijfel heeft of behoort te hebben dat die uitkering de BVm belemmert het maatschappelijk doel voorop te stellen. De rol van het bestuur is in dit onderdeel onzeker (wanneer wel of niet ingrijpen) en de norm is erg subjectief. Het bestuur heeft een adviserende stem bij besluiten van de algemene vergadering. Wij vinden het meer voor de hand liggen dat het bestuur deze adviserende stem gebruikt om advies te geven over de mogelijkheid om het maatschappelijke doel voorop te stellen. Het bestuur kan daarbij precies aangeven of en hoeveel twijfel er is op dit punt en hoeft niet een eindoordeel te vellen. Als gekozen wordt voor een rol van het bestuur als handhaver, dan is het naar onze mening beter om het bestuur de bevoegdheid te geven om de uitkering op te schorten in plaats van een plicht om de uitkering niet goed te keuren.

4. Maatschappelijk winst- en reservebeleid

In verband met de omschrijving van het winst- en reservebeleid zouden wij aanbevelen een visie te geven op de vorming en het in stand houden van vermogen. Zo kan het nastreven van een maatschappelijk doel op het gebied van volkshuisvesting leiden tot aanschaf van vele onroerende zaken. De opbouw van dit vermogen behoort bij het nastreven van het doel. De onroerende zaken kunnen bedoeld of onbedoeld flink in waarde stijgen. Is dat dan deel van de winst die kan worden uitgekeerd, of is het vermogen dat voor het maatschappelijk doel aangewend dient te blijven?

De regeling in onderdeel 8 doet ons vermoeden dat uitkering in principe mogelijk is, maar de regeling in onderdeel 28 doet ons vermoeden dat opgebouwd vermogen voor het maatschappelijk doel beschikbaar moet blijven.

De aandeelhouders hebben eigen gelden ingebracht en hebben gedurende het bestaan van de BVm recht op een deel van de winst. Het is opmerkelijk dat zij hun deel van de winst zouden verliezen als er per ongeluk een ontbindingsbesluit wordt genomen voordat het besluit is genomen om die winst uit te keren. Bovendien krijgen zij in dat geval zelfs niet het bedrag terug dat ooit op de aandelen is gestort.

5. Financiële ondersteuning

De BVm-status zou als voordeel hebben de betere (h)erkenbaarheid van maatschappelijke ondernemingen. In onderdeel 31 is te lezen dat er geen fiscaal voordeel is gekoppeld aan de BVm-status. Wij adviseren te onderzoeken of er wel enige financiële voordelen verbonden kunnen worden aan de BVm-status.

Dat kan zijn in de vorm van belastingvoordelen, maar ook bijvoorbeeld door bepaalde kosten te verminderen of door aan het verlenen van financiële of andere hulp de voorwaarde te stellen dat de betreffende onderneming een BVm is.

Zeker bij het verlenen van financiële ondersteuning is het belangrijk dat er een goede en onafhankelijke controle is van de feitelijke activiteiten. Wellicht kunnen de organisaties die de financiële ondersteuning bieden een rol spelen bij de controle.

Als we kijken naar de Europese landen die een eigen status of rechtsvorm voor maatschappelijke ondernemingen hebben, zien we fiscale voordelen regelmatig terugkomen. In België is een kleine uitkering aan een natuurlijk persoon vrijgesteld in de dividendbelasting en valt de maatschappelijke onderneming tot een hoger bedrag onder het lange tarief in de vennootschapsbelasting. In Duitsland hebben maatschappelijke ondernemingen o.a. een vrijstelling in de vennootschapsbelasting en betalen zijn een lager btw-tarief over economische activiteiten. In Italië kennen ze ook een vrijstelling van vennootschapsbelasting en lager btw-tarief. In Griekenland geldt een vrijstelling voor bedrijfsbelasting en is geen registratiebelasting verschuldigd. In Bulgarije geldt een vrijstelling voor vennootschapsbelasting en donateursbelasting en zijn maatschappelijke ondernemingen voor mensen met een beperking totaal vrijgesteld in alle belastingen.

Utrecht, 6 mei 2021,

Namens de landelijk kennisgroep ondernemingsrecht van Netwerk Notarissen,

Lucienne van der Geld (directeur)

Netwerk Notarissen in een organisatie van 150 notariskantoren in Nederland met bijna 600 juristen die samen een expertnetwerk vormen op notariële onderwerpen. Zij vormen ook samen een denktank voor de veranderende maatschappij. Netwerk Notarissen heeft een koepelorganisatie in Utrecht, waarvan een wetenschappelijk bureau deel uitmaakt.